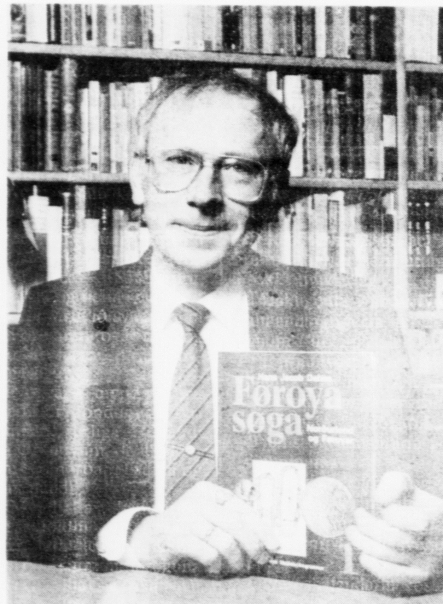

Nýggj bók:

Føroya søga 1

Norðurlond og Føroyar

Føroya Skúlabókgagnur hevur nú givið út fyrsta bindið av fimm av verkinum „Føroya søga“, sum Hans Jacob Debes, professari, hevur skrivað.

partur av Europa og har við aleuropeiskari søgu.

Føroyar ikki so avbyrgdar
Tann gamla uppfatanin, at Føroya søga heilt fram til frihandilin í seinnu helvt av 19. öld var ein long og myrk miðöld uttan broytingar, og at føroyingar allar hesar öldir vóru eitt avbyrgt fólk, uttan samband við umheimin, heldur ikki longur.

Heimildir prógva, at allir andligir og verkligir streymar úr í heimi boru við í Føroyum, og als ikki altíð seinkaði.

Hans Jacob Debes sigur, at hann fullvæl veit, at eitt fullgiggjað verk um eitt

tøl.

Í tí partinum, sum beinleiðis viðvíkur Føroyum, eru litmyndir av forn lutum sum t.d. vaðsteinum, renlum, kolum og brýnum. Harafturat prýðislutir sum bronsuspenni og ringprónur, og mynd av elsta føroyingi, sum kendur er, einari kvinnu í Tjørnuvík.

Myndir eru av toftum og útgrevstrum í Kvívík, Tjørnuvík. Syðrugøtu, Leirvík og heima á Sandi.

Kort eru, ið sýna ærgini í Føroyum, og búgvi og garðar nevnd í „Føroyingasøgu“.

Nógvar myndir eru bæði úr londunum fyrri sunnan, serliga Hetlandi og Orknøym, og londunum fyrri norðan, Íslandi og Grønlandi.

Myndir av handritum og skjólum eru nógvar. Tær lata lesaran koma nærri keldunum til søguna og sýna skjól og tilfar, sum søgufrøðingar granska og byggja sínar metingar á.

Mong handrit eru í sjálvum sær eisini listaverk. Myndatekstirnir flestir eru drúgvir og áhugaverdir og kunnu væl verða lisaðir fyrri seg.

Nógv eftir at granska og skriva

Høvundurin sigur, at nóg er eftir at granska og skriva, og verkið er skrivað út frá tí rannsóknarstigi, sum føroysk søgu-skriving er á í dag.

Bókin kann nýtast í undirvísing í søgu á framkomnum skúlastigum, sum heild ella í partum. Men hon er ikki minst ætlað øllum teimum, sum hava áhuga fyrri Føroya søgu.

Eftir ætlan koma annað og triðja bind út í 1991.

„Føroya søga!“ er 275 blaðsíður til stóddar, hon fæst í bókabúðunum og kostar 280,- kr.

Hans Jacob Debes, professari

Í hesum bindinum, ið ber undirheitið „Norðurlond og Føroyar“, verður roynt at koma inn í søgu okkara, og spurningarnir, sum viðgerast mugu, eru nógvar. Hvussu varð Føroya land til? Hvussu komu norðbúgvir inn í almenna europeiska søgu? Hvussu ávirkaði náttúran umstøður teirra, hvussu og hvar settu teir búgv, og hvør var hugaheimur teirra?

Roynt verður at viðgera spurningin um, hvi og hvussu hesir norðbúgvir bráðliga fóru at breiða seg út um lond, bæði kend og nýfunnin.

Røtur føroyinga sum tjóð
Fyri okkum er hin ikki minst týðandi spurningurin, hvussu menniskju komu til Føroya, og hvussu ein partur av hesum norðurlendingum gjordist føroyingar. Hvussu skipaðu teir seg sum samfelag, við búseting og við reglum, sum landið skuldi skipast og styrkt eftir? Sovorðir aðalspurningar hava áhuga hjá øllum tjóðum, sum vilja finna røtur sínar sum tjóð.

Tann spurningur verður eisini viðgjordur, hvussu

norskur ríkispolitikkur virkaði millum skyldmenn norðmanna fyrri vestan hav, við serligum atliti til Føroya. Í hesum sambandi verður mett um, hvønn týðning trúarskiftið hevði í øllum hesum stóra og gamla høpi.

Hvussu og nær komu Føroyar undir Norðs krúnu, og eftir samveldið í 1380 undir norsku krúnu danakongs?

Hesir eru nakrir av teimum høvuðsspurningunum í Føroya elstu søgu, sum settir verða í hesi bók, sum er ætlað at vera ein partur av karminum um tey bindini, ið eftir koma.

Søgan hjá okkara grannalondum

Hans Jacob Debes hevur roynt at koma inn í Føroya søgu fyrst úr almennum europeiskum sjónarhorni og síðan norðurlendskum, og serstakliga norskum og donskum. Í hesum sambandi hevur verið hildið neyðugt at nema við søguna hjá grannatjóðum okkara fyrri sunnan og fyrri norðan. Hetta er gjørt út frá tí søguvísindaliga aðalsjónarmiði, at Føroyar alla ta tíð, føroyingar hava bygt hetta land, hava verið

so stórt og umfatandi evni sum samliv føroyinga undir skiftandi umstøðum her á landi í meira enn túsund ár verður ikki skrivað av einum manni. Eingin søgufrøðingur við bert einum sindri av atfinningarsemi í sær heldur seg til at gera eitt sovorðið verk til litlar.

Søgan ongantíð liðug

Søgan verður ongantíð liðug. Samtíðin fer afturum hvønn dag, og so hvørt hon fer afturum, verður hon søga. Alt, ið hendi, fæst ikki við, og øll, ið livdu, hvørt við sínari lagnu, ber hvørki til at finna ella nevna.

Avbyrgdina av úrvalinum má søguskrivarin taka. Í hesum neyðuga úrvali er tann meginregla nýtt, at summar hendingar og broytingar høvdu størri týðning enn aðrar, og at summar menniskjur ávirkaðu søguna meir enn aðrar.

Fjølbroytt myndatíllar

Tað er hópur av myndum í bókini, einar 250 í tali, og nærum 100 av teimum í litum. Har eru umframt vanligar ljósmyndir eisini kort, teikningar og ættar-

ÚTVARPSKALENDARIN 1990

Útvarpskalendarin jólni 1990

Útvarp Føroya hevur í ár givið út ein jólakalendar, sum fer at verða brúktur í kalendarasendingini hvønn morgun í desember kl. 07.35.

Oskar Hermansson hevur teknað Útvarpskalendaran, sum er sera litfagur og ímyndar eitt føroyskt bygdarlag.

Lúkugenta í át verður Maud, sum saman við abbanum, Sverra, fer at práta og siga frá myndunum í útvarpskalendaranum.

Barnaútvarpið fer í desember mánað at bera dóm av livinum í hesi dæmliga og hugnaliga bygðini. Seinni verður avdúkað, hvussu bygðin eitur, men fólk, ið har býr, er sera fitt, og í ár eins og undanfarin ár, fáa tey vitjan av jólamanninum.

Útvarpskalendarin verður at fáa í handlum og sölubúðum kring alt landið. Stovnar, skúlar og handlar kunnu bíleggja kalendaran hjá Bókamiðsølu, Høvviðsvegi 108, 100 Tórshavn tlf.: 13756.

Útvarpskalendarin kostar 20 krónur.

Gomul føroysk brøv á uppboðssølu í Danmark

31 gomul brøv frá Thomsen, keypmanni á Tvøroyri, vóru seld á frímerkja uppboðssølu í Keypmannahavn. Hægsta boð: 80.000 krónur fyrri eitt bræv við íslenskum frímerki frá 1870.

Gomul frímerki hava stórt virði. Gomul frímerki á gomlum brævbjálvum hava enn meira virði, serliga um brævið framvegis liggur í brævbjálvanum.

Hetta er sannroynd, sum gjordist veruleiki á John Skovgaard uppboðssølu 13. november í ár, tá dagsins hægsta boð, 80.000 krónur varð boðið tvær ferðir, fyrri hvørt brævið sær frá 1870. Brøvini vóru send úr Reykjavík til T.F.Thomsen á Tvøroyri.

31 Thomsen-brøv vóru á uppboðssølu henda dagin: níggu úr Íslandi, sjei úr Noregi, 13 úr Danmark og tvey úr Bretlandi. Øll brøvini vóru frá tíðarskeiðnum 1850-70.

Tilsamans kostaðu brøvini fyrri 330.000 krónur. Umframt hesa upphædd skulu leggjast 15% áftarat, so teir sum hava keypt frímerki og brævbjálvar, hava tilsamans gildið hálva mið krónur.

Dagny